

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2012

Jiřina Babická

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Způsob sezení u žen se zaměřením
na dolní končetiny**

Jiřina Babická

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Způsob sezení u žen se zaměřením

na dolní končetiny

Jiřina Babická

Vedoucí práce:

RNDr. Vladimír Blažek

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západo české univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Chtěla bych podkovat vedoucímu své práce RNDr. Vladimíru Blažkovi, CSc. za cenné rady, trpělivost a ochotu.

Podkování patří i všem mým respondentům, kteří si našli čas odpovědět na mé otázky a bez nichž by nevznikla velká část této práce.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 TEORETICKÉ P ÍSTUPY	3
3 POSTUROLOGIE Z HLEDISKA VZNIKU BIPEDIE	4
4 METODOLOGIE	5
4.1 Výsledky pozorování v terénu.....	8
4.1.1 Rozbor jednotlivých poloh.....	11
4.1.2 Dotazník pro názory o roznožení žen nad 60°	17
4.2 POSTUROLOGIE V REKLAM	21
4.3 Pohled do minulosti.....	23
4.4 Náhled do ostatních částí sv ta	25
4.5 Náhled do ostatních částí sv ta	28
5 ZÁV R	30
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMEN	32
7 RESUMÉ	33

1 ÚVOD

V této práci je mým úkolem zabývat se polohou dolních končetin žen během sezení. Vytýčila jsem si za cíl pozorovat a postihnout vývoj způsobu sezení v souvislosti s etiketou, ovlivňovanou změnou módních trendů a emancipací, zejména v neverbální komunikaci, která byla dříve více či méně specifická pro opačné pohlaví (a to byla specifika determinovaná kulturně nebo biologicky). Předpokládám, že v důsledku těchto společenských změn se změní posturika žen a pokusím se to doložit výsledky z pozorování ve veřejném prostředí.

Kvůli obsáhlosti tématu jsem pole mého zájmu redukovala v časové i prostorové rovině a také v národní úrovni běžných komunikačních situací. Časově jsem svůj zájem omezila na období od druhé poloviny dvacátého století do současnosti. Vzhledem k velké kulturní rozmanitosti zvyklostí především mezi kontinenty jsem se soustředila na území České Republiky.

Pokud se týká pozorování, vybrala jsem si z hlediska možných komunikačních formací, které mohou ve společnosti nastat, heterogenní dvojici, a to ve veřejném prostředí kaváren, u stolu, sedící naproti sobě.

Jelikož se tohoto tématu týká velice málo literatury, a to zejména okrajově, vybrala jsem především z prací, zabývajících se neverbální komunikací, především posturikou. Jako další zdroje informací jsem použila literaturu o etiketě a časopisy s ilustracemi a fotografiemi žen. Na základě komparace těchto materiálů předpokládám patrný rozdíl v držení těla a pozicích dolních končetin a zahrnout do vývoje posturiky do vztahu tištěných médií a společenské etikety.

Vidíme, že jistá změna v posturice žen je patrná a prokazatelná, a přesto není jednoduché určit, co je její příčinou. Podílí se na ní komplex kulturních, sociálních a evolučních specifik. Historické okolnosti, nábožensko-kulturní pozadí, sociální vrstvy společnosti posunuly pojetí ženy k němu, co bylo předtím zmínami považováno za maskulinní. Dalo by se tedy říci, že

hranice mezi typicky mužským a typicky ženským, přestává být viditelná pod vlivem sociální konstrukce a kulturních trend .

2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY

Posturologie obecně je v dnešní době disciplína, zabývající se uspořádáním ústní sociální interakce a komunikace v prostoru. Zároveň však posturologie znamená samotné pohyby a pozice, jakožto komunikační kanály. V českém i v českém prostředí se uznávají tyto dva přístupy vedené L. Leškem a J. Vymětalou.

Existují dva výklady jak k posturologii přistupovat. Jeden podle L. Leška je posturologie je rozložení těla v prostoru, je to součástí neverbální komunikace, je to podle něj samotné uspořádání v prostoru a komunikační prvek, napovídající o emoční situaci jedince.

Druhý podle J. Vymětala je naopak posturologie v dnešním oboru, jenž se zabývá neverbální složkou komunikace jenž se odehrává pomocí zaujímání prostoru, což je její hlavní komunikační kanál.

Co to posturiky patří podle J. Křivohlavého, základní rozdělení:

- Vzhled: upravenost, čistota, zkoumáme, jak moc se jedinec lidí od ostatních.
- Postoj těla: uvolněnost, napětí, přirozenost pohybů
- Pohyby rukou: všímáme si, zda jsou klidné, jak moc běžné pohyby dělají, nebo jestli jsou naopak moc hybné
- Pohyby hlavy: Jestli je hlava klidná, jak se přirozeně nebo nepřirozeně pohybuje, nebo pohybuje příliš často.
- Gestikulace: jestli nějaká je nebo ne, jestli je příliš výrazná nebo velmi běžná
- Mimika dolní části obličeje a ústa: jak se bohybuje, opatřte jestli výrazně nebo běžně
- Pohledy a pohyblivost v oblasti očí: oční pohyby, pohledová intenzita (frekvence)

- Mrkání – zajímá nás etnost, frekvence, rychlost.

- Mimika horní části obličeje – žádné pohyby, normální pohyblivost mimického svalstva kolem obličejové a nebo mimoádná aktivita těchto partií.

Dále rozlišujeme tři základní pozice:

- Sed

- Postoj

- Leh

Ve své práci se soustředí na hlavní

3 POSTUROLOGIE Z HLEDISKA VZNIKU BIPEDIE

Bipedie začala pravděpodobně před 4.2 – 3.9 miliony let u Australopiteca. Skrytí pohlavních orgánů ženy při vzniku bipedie pravděpodobně vedlo ke vzniku různých tabu, spojených se sexuálním aktem a aktem rozmnožování.

Jenomže jedním z problémů, chceme-li řešit pozice nohou při sezení, musíme brát v úvahu také vývoj nábytku a prostředí k sezení. Existence židle a křesla je známa už od doby starého Egypta, Číny, starého Říma. Jenomže na židlích, křeslech a stolicích seděli v tšinou vysoce postavení, a ne židka pouze panovník – na svém trůnu. Stejně jako v jistých Afrických kmenech jediná stolice, je ta královská, mnohdy bohatě zdobená. Polohy nohou tedy jak se jimi zabýváme, se nemohli vyvíjet dříve, než začalo masivní využívání židle i pro ženy.

Jenomže jedním z problémů, chceme-li řešit pozice nohou při sezení, musíme brát v úvahu také vývoj nábytku a prostředí k sezení. Existence židle a křesla je známa už od doby starého Egypta, Číny, starého Říma. Jenomže na židlích, křeslech a stolicích seděli v tšinou vysoce postavení, a ne židka pouze panovník – na svém trůnu. Stejně jako v jistých Afrických kmenech jediná

stolice, je ta královská, mnohdy bohatě zdobená. Polohy nohou tedy jak se jimi zabýváme já, se nemohli vyvíjet dříve, než začalo masivní využívání židle i pro ženy.

Jenomže jedním z problémů, chceme-li řešit pozice nohou při sezení, musíme brát v úvahu také vývoj nábytku a prostředí k sezení. Existence židle a křesla je známa už od doby starého Egypta, Číny, starého Říma. Jenomže na židlích, křeslech a stolicích seděli v tšinou vysoce postavení, a nezdávka pouze panovník – na svém trůnu. Stejně jako v jistých Afrických kmenech jediná stolice, je ta královská, mnohdy bohatě zdobená. Polohy nohou tedy jak se jimi zabýváme já, se nemohli vyvíjet dříve, než začalo masivní využívání židle i pro ženy.

Dále je otázkou do jaké míry je styl sedu determinovaný anatomickými dispozicemi. Například u mužů je přirozenější sedět ve variacích sedů s nohama roznoženýma, protože potěbují prostor pro vnější části svých pohlavních orgánů. Je prokázáno, že je zdravější pro varlata, aby byli v chladnější teplotě. Naopak ženy mají úplně jinak přizpůsobenou pánev nedělá jim potíže sedět s nohama blízko u sebe.

4 METODOLOGIE

Nejprve jsem se zaměřila z nejširšího pole na středoevropské prostředí, na prostředí České Republiky, protože se domnívám, že by se v jiných částech světa lišit a zároveň by bylo složité provádět pozorování. Co se týká ročního období, zvolila jsem měsíce červen, červenec a srpen v roce 2011, abych zastihla dobu, kdy ženy nosí nejvíce různé druhy oblečení.

Použila jsem kvantitativní metodu sběru dat z pozorování z prostředí. Vybrala jsem si prostředí různých kaváren v centru Brna, kde se vyskytuje dost lidí a počet se obměňuje a postupovala jsem podle následujících pravidel; 1) Počet sledovaných jsem redukovala samozřejmě na ženy, a to na ženy sedící naproti svému mužskému účastníkovi diadické komunikace. 2) V každém pozorovaném jsem omezila na 15 – 30 let. Nepřipustila jsem vyšší věk z toho

d vod u, že ženy nad 30 let mohou být ještě ovlivněny zvyky v chování, které jsou genderově oddělené a ony samy mohou dodržovat pravidla chování v prostoru, typicky feminní, tedy žádné výrazné roznožení ani maskulinní posez.

3) Rozložení heterosexuální dvojice kolem stolu jsem vybrala takové, kde oba seděli naproti sobě.

Použila jsem kvantitativní metodu sběru dat z pozorování z prostředí. Vybrala jsem si prostředí různých kaváren v centru Brna, kde se vyskytuje dost lidí a počet se obměňuje a postupovala jsem podle následujících pravidel; 1) Počet sledovaných jsem redukovala samozřejmě na ženy, a to na ženy sedící naproti svému mužskému účastníkovi diadické komunikace. 2) Věk pozorovaných jsem omezila na 15 – 30 let. Nepřipustila jsem vyšší věk z toho důvodu, že ženy nad 30 let mohou být ještě ovlivněny zvyky v chování, které jsou genderově oddělené a ony samy mohou dodržovat pravidla chování v prostoru, typicky feminní, tedy žádné výrazné roznožení ani maskulinní posez.

3) Rozložení heterosexuální dvojice kolem stolu jsem vybrala takové, kde oba seděli naproti sobě.

Záznamy z pozorování jsem prováděla tak, že jsem namátkově sledovala ženy v kavárně a zapsala jsem si pozici, ve které se žena právě nacházela. Pozorování u jedné a té samé ženy jsem neopakovala.

Dále jsem použila kvantitativní a kvalitativní dotazník. Ve kvalitativním dotazníku si dotazovaní volili možné odpovědi ANO/NE na otázku „Vadí vám nebo přijde vám nevhodné aby žena seděla s roznoženými dolními končetinami?“. Počet dotazovaných byl 25. Výsledky nebyly až tak překvapující. Kvalitativní průzkum zjistil přesnější názory tazatelů a zároveň prohloubil pochopení, jak společnost vnímá ženskou posturologii, respektive mluví se ženskou posturologií. Odpovědi z kvalitativního dotazníku jsem nekódovala, nebo mi to nepřišlo smysluplné.

Na závěr jsem srovnala své poznatky se závěry jiných studií a ukázalo se, že u žen jednoznačně převažuje pozice nohy položené přes druhou (Drápalová, 2002).

A konečně jsem se dostala i k názoru samotných žen, formou sledování diskuzních fór v USA, Slovenské Republiky a České Republiky. Při rozhovorech jsem se dostala k informacím, že spousta žen si uvědomuje, během komunikace v prostoru, že stojí nebo sedí s nohama rozkrojenýma, když nosí sukni, protože v kalhotkách jsou zvyklé na takový podle jejich slov pohodlý postoj.

Na internetu se dá najít mnoho ženských konverzačních vláken (tzv. fór), kde ženy ešší vnímání posezu u sebe samých a dokonce vznikají i různé psychologické testy, které mají určit jaká je žena osobnost, vybere-li si tu či onu nejastější pozici. Ze všech diskuzí vyplívá a vyplívá to i z mých osobních rozhovorů se ženami, že preferují nevhodnou „mužskou“ stylus posturiky ale v zápatí si to uvědomí, pokud něco takového udělají, mají-li sukni a mají rázem pocit, že je to nevhodné. Na jednom americkém diskuzním fóru, kde tak 80% příspěvků ženy, jsem našla velice zajímavé názory na „ženskost“ jednotlivých typů skladby nohou při sezení. Část diskutujících žen byla katolická a i tam se názory například na sedění Noha přes nohu, velice různily. Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělema modelů a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sedění rozkrojené v úhlu více než 90°, záda v prohnutí. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky feminními projevy, do kterých patilo žádné zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu dámských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy. Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělema modelů a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sedění rozkrojené v úhlu více než 90°, záda v prohnutí. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky feminními projevy, do kterých patilo žádné zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu dámských dolních

kon etin vypovídat o odklon ní se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

4.1 Výsledky pozorování v terénu

Nyní popíšu výše uvedené poznatky a pravidla uvedená v metodologii. Rozlišila jsem celkem 9 pozic nohou už žen při sezení a to jsou (uvádím s velkým písmenem na začátku jako název proměnné): Za první pozice Noha přes nohu; za druhé Pozice těsně spojeno; za třetí pozice Natažené překřížené končetiny v oblasti kotníku, za čtvrté Roznožení do 60°, za páté Roznožení více než 60°, za šesté Jedna končetina na zemi natažená nebo pokrčená, druhá položená na objektu poblíž sedící osoby, za sedmé Noha přes nohu s kontaktem kotníku nad kolenem (maskulinní posez), za osmé Kolena od sebe, chodidla u sebe, za deváté Kolena u sebe, chodidla od sebe.

Musela jsem zohlednit také oblečení, které zcela jistě ovlivňuje typ polohy nohou, takže jsem vybrala všechny možné varianty, přičemž jsem šortky nebo kraťasy zahrнула pod kategorii kalhot, nebo se domnívám, že délka nohavic nehraje roli a neovlivňuje ženský posez. Proměnné jednotlivých typů oblečení, který jsem si všimla, jsou: a) Kalhoty / Kraťasy, b) Dlouhá sukně, c) Střední sukně, d) Krátká sukně, e) Minisukně.

Použila jsem kvantitativní metodu sběru dat z pozorování z prostředí. Vybrala jsem si prostředí různých kaváren v centru Brna, kde se vyskytuje dost lidí a po et se obmýje a postupovala jsem podle následujících pravidel; 1) Po et sledovaných jsem redukovala samozřejmě na ženy, a to na ženy sedící naproti svému mužskému účastníkovi diadické komunikace. 2) V k pozorovaných jsem omezila na 15 – 30 let. Nepřipustila jsem vyšší věk z toho důvodu, že ženy nad 30 let mohou být ještě ovlivněny zvyky v chování, které jsou genderově oddělené a ony samy mohou dodržovat pravidla chování v prostoru, typicky feminní, tedy žádné výrazné roznožení ani maskulinní posez. 3) Rozložení heterosexuální dvojice kolem stolu jsem vybrala takové, kde oba seděli naproti sobě.

Ráda bych také definovala pro přesnost tyto kategorie. U kalhot a šortek jsem se neřídila žádnými zvláštními pravidly. Dlouhé sukně jsem definovala jako od druhé, spodní poloviny holení až k zemi. Střední sukně jsem definovala jako od vrchní poloviny holení po kolena nebo těsně nad kolena. Krátká sukně je něco mezi Střední sukní a minisukní – sahá ještě do poloviny stehén. Při popisu se možná může zdát, že rozdíl u těchto délek sukní není podstatný, nicméně při změně ze stoje do sedové polohy je rozdíl patrný, už jen proto, že to vím sama jako žena. Střední sukně ještě zakrývá kolena, zatímco krátká sukně odhaluje velkou část stehén, ale pořád ne tak moc jako minisukně. Minisukně je extrémní případ. Při sezení je totiž nepohodlná v tom, že je příliš odhalující a determinuje tedy velice jasně způsob položení nohou v komunikativním sociálním prostoru.

Nyní přejdu k samotným statistikám. Nejvíce bylo jednoznačně pozice Nohy přes nohu. Úplně nejméně bylo Roznožení nad 60°. Druhým nejčastější typ oblečení kromě krátké sukně byly kalhoty (což ovšem souvisí s onou maskulinizací a přijímáním maskuliní posturiky), kterých jsem zaznamenala celkem sto dvacet devět. Dlouhých sukní jsem zaznamenala šedesát tři. Středních sukní během mého času stráveného v kavárnách bylo sto dvacet šest, přičemž jsou mezery s nulovým počtem výskytu u určitých pozic. Krátké sukně bylo sto čtyřicet dva a stejně jako u střední sukně existují mezery v určitých pozicích, které rozeberu později. Minisukně jsem zaznamenala dvacet dva.

- 1. Noha přes nohu se vyskytovala celkem dvěstě čtyřicet tři krát. Z toho u žen s kalhotami celkem padesát dva případů, u žen nosících dlouhou sukně čtyřicet jedna případů, u žen se středními sukněmi 70 případů, už žen s krátkými sukněmi v osmdesát dva případech a žen s minisukněmi v této pozici bylo 8.

Ráda bych také definovala pro přesnost tyto kategorie. U kalhot a šortek jsem se neřídila žádnými zvláštními pravidly. Dlouhé sukně jsem definovala jako od druhé, spodní poloviny holení až k zemi. Střední sukně jsem definovala jako od vrchní poloviny holení po kolena nebo těsně nad kolena. Krátká sukně je něco mezi Střední sukní a minisukní – sahá ještě do poloviny

stehen. Při popisu se možná může zdát, že rozdíl u těchto délek sukní není podstatný, nicméně při změně ze stoje do sedové polohy je rozdíl patrný, už jen proto, že to vím sama jako žena. Střední sukně ještě zakrývá kolena, zatímco krátká sukně odhaluje velkou část stehen, ale pořád ne tak moc jako minisukně. Minisukně je extrémní případ. Při sezení je totiž nepohodlná v tom, že je příliš odhalující a determinuje tedy velice jasně způsob položení nohou v komunikačním sociálním prostoru.

- 2. U polohy T sněsnožmo stoupal po et se zkracujícími se sukněmi. Celkem jich bylo padesát tři a z toho jeden případ u kalhot, tři případy u dlouhé sukně, dvacet tři případů u střední sukně, devatenáct případů u krátké sukně a sedm případů u minisukně.

- 3. Pozice předížených natažených nohou v kotníku, bylo celkem 26 a z toho bylo s kalhotami šest případů, u dlouhé sukně jeden případ, u střední sukně pět případů, u krátké sukně deset případů a u minisukně nula.

- 4. Při roznožení do šedesáti stupňů jsem vypožorovala u žen kalhotami 4 případy, dále jen jednu ženu takto sedící s dlouhou sukní, žádnou ženu se střední sukní, s krátkou sukní jen jednu ženu a jen jednu s minisukně, která byla kuriózním případem, nebo ona žena byla opilá, což může souviset s tím, že přítomnost alkoholu v krvi odstraňuje zábrany a když to převedu na tento případ a budu spekulovat, žena se mohla (i třeba nevědom) cítit přístupná a nesnažila se tak instinktivně zakrývat svoje pohlavní orgány. Celkem jich bylo 7.

- 5. U roznožení nad 60° je nejmenší výskyt. Pouze dvě ženy s kalhotami takto seděly a jen jedna žena s dlouhou sukní.

- 6. S jednou končetinou na zemi a druhou na objektu poblíž sedlo celkem devatenáct žen a z toho 13 s kalhotami a 6 s dlouhou sukní a pochopitelně ani střední sukně, ani krátká sukně, ani minisukně se neobjevila ani jednou.

- 7. Maskulinní posez zaujímali ženy s kalhotami nejvíce, a to dvacet p t a ženy s dlouhými sukni mi pouze 2. Stejn jako v šesté pozici ostatní typy sukni se u téhle pozice nevyskytovaly.

- 8. P i kolenou od sebe a chodidel u sebe bylo také málo – pouze 6 žen. Z toho 2 v kalhotech, potom 3 v dlouhé sukni a p ekvapiv s minisukni jen jedna.

- 9. Poslední, pozice kolen u sebe a chodidla od sebe, byla také celkem astá. Celkem jsem zaznamenala devadesát sedm p ípad a z toho dvacet ty i u žen v kalhotech, jedenáct u dlouhé sukni , potom dvacet sedm u st ední sukni , 30 žen s krátkou sukni a 5 výskyt u žen s minisukni mi, což je pochopitelné.

4.1.1 Rozbor jednotlivých poloh

Noha p es nohu - Je otázkou, pro práv noha p es nohu je využívána (nev dom) jako prvek v neverbální komunikaci s muži, za ú elem být sexy. Je pravd podobné, že kv li zdánliv pevnému stisknutí nohou k sob , což jaksi zabra uje volný pr chod k pohlavním orgán m, m že signalizovat prvotn sexuální zdrženlivost, aby žena partnerovi dala najevo, že není promiskuitní, a koli je patrné, že v sou asnosti je takové sd lení zavád jící a používání takového gesta spíše m že napovídat o opaku, tedy že žena je dobrá ve svád ní mnoha muž . Zajímavé je, že tato pozice je relativn nezávislá na typu oble ení, je ur itým zp sobem univerzální. Relativn nezávislá na typu oble ení proto, že se dají vysledovat vyšší etnost této polohy u oble ení, zakrývajícího mén dolní kon etiny; tedy ím kratší sukni i kra asy, tím v tší výskyt nohy p es nohu. Další musíme p ípustit možnost, že tato pozice je stresovou nebo anxiozní reakcí, p i níž žena nev dom chrání své pohlavní orgány. Noha p es nohu má tedy dvojí, ne-li vícero využití.

V souvislosti se stresem také stojí za zmínku, že takto sedí i muži, nicmén podle mého názoru není tato pozice považována za maskulinní a vyskytuje se p edevším u emocionálních a emotivních jedinc , kte í se zdají být ne p íliš fyzicky zdatní, ímž mám na mysli to, že nesportují, jsou hubení. Podle

mých zkušeností z praxe u schizofrenických klientů objevuje tento typ polohy nohou mnohem častěji než u duševně zdravých mužů.

Končetiny těsně spojeno - Tato poloha je velmi zřídka k vidění u žen, které nosí kalhoty, nebo dlouhé sukně. Podle mé statistiky je mnohem častější s krátkými sukněmi. Mezi respondentkami je tato pozice považována za „slušáčkou“, a podle jejich slov se prý už takto nesejí, je to prý iritující dbát na správné držení těla.

Natažené předkládky končetiny v oblasti kotníku - Uvolněná pozice, avšak s určitou alespoň mírnou napětí, nebo uzavřením před diadickým partnerem nebo v tématu rozhovoru.

Roznožení do 60° - Je celkem „tolerovaná“ pozice. Tolerovaná i já proto, že není ještě tak odhalující jako nadšedesát stupňů, neodkrývá to, co by odkrýváno být nemělo.

Roznožení nad 60° - Velmi specifický posez s velmi uvolněným významem. Nicméně zatímco je u mužů bez problémů, u žen je stále pokládán za určitým způsobem vulgární, nebo nevychovaný.

Jedna končetina na zemi natažená nebo předkládkou druhá položená na objektu poblíž sedící osoby - Toto je v těsnou záležitost prostoru. Ženy mají jednu nohu opřenou buď o radiátor, další židli, o svoji židli nebo o konstrukci nohou od stolu.

Noha přes nohu s kontaktem kotníku nad kolenem (maskulinní posez) - Specifický posez, který se objevuje čím dál častěji. Takto vždycky seděli muži. Velmi často používáno v kalhotách nebo kraťasech. Je zajímavé, že mezi kalhotami a kraťasy nebyl žádný rozdíl. Půjde mi podstatné, že šortky chrání pohlavní orgány, a kalhoty nezakrývají ostatní část nohou, jsou proto zcela dostačující.

Kolena od sebe, chodidla u sebe – Tato pozice využívána podle mého názoru jako uvolňující a není nijak zvlášť genderově specifická.

Kolena u sebe, chodidle od sebe – Tohle je b žná pozice, typicky ženská z hlediska. Nevím pro , ale od svojí základní školy si pamatuji, že dívky takto vždycky sed li asto.

- 1. Noha p es nohu se vyskytovala celkem dv st ty icet t i krát. Z toho u žen s kalhotami celkem padesát dva p ípad , u žen nosících dlouho sukni t icet jedna p ípad , u žen se st edními sukni mi 70 p ípad , už žen s krátkými sukni mi v osmdesát dva p ípadech a žen s minisukni mi v této pozici bylo 8.

- 2. U polohy T sn snožmo stoupal po et se zkracujícími se sukni mi. Celkem jich bylo padesát t i a z toho jeden p ípad u kalhot, t i p ípady u dlouhé sukni , dvacet t i p ípad u st ední sukni , devatenáct p ípad u krátké sukni a sedm p ípad u minisukni .

- 3. Pozice p ek ížených natažených nohou v kotníku, bylo celkem 26 a z toho bylo s kalhotami šest p ípad , u dlouhé sukni jeden p ípad, u st ední sukni p t p ípad , u krátké sukni deset p ípad a u minisukni nula.

- 4. P i roznožení do šedesáti stup jsem vyzozorovala u žen kalhotami 4 p ípady, dále jen jednu ženu takto sedící s dlouhou sukni, žádnou ženu se st ední sukni, s krátkou sukni jen jednu ženu a jen jednu s minisukni, která byla kuriózním p ípadem, nebo ona žena byla opilá, což m že souviset s tím, že p ítomnost alkoholu v krvi odstra uje zábrany a když to p evedu na tento p ípad a budu spekulovat, žena se mohla (i t eba nev dom) cítit p ístupná a nesnažila se tak instinktivn zakrývat svoje pohlavní orgány. Celkem jich bylo 7.

- 5. U roznožení nad 60° je nejmenší výskyt. Pouze dv ženy s kalhotami takto sed ly a jen jedna žena s dlouhou sukni.

- 6. S jednou kon etinou na zemi a druhou na objektu poblíž sed lo celkem devatenáct žen a z toho 13 s kalhotami a 6 s dlouhou sukni a pochopiteln ani st ední sukni , ani krátká sukni , ani minisukni se neobjevila ani jednou.

- 7. Maskulinní posez zaujímali ženy s kalhotami nejvíce, a to dvacet p t a ženy s dlouhými sukni mi pouze 2. Stejn jako v šesté pozici ostatní typy sukni se u téhle pozice nevyskytovaly.

- 8. P i kolenou od sebe a chodidel u sebe bylo také málo – pouze 6 žen. Z toho 2 v kalhotech, potom 3 v dlouhé sukni a p ekvapiv s minisukni jen jedna.

- 9. Poslední, pozice kolen u sebe a chodidla od sebe, byla také celkem astá. Celkem jsem zaznamenala devadesát sedm p ípad a z toho dvacet ty i u žen v kalhotech, jedenáct u dlouhé sukni , potom dvacet sedm u st ední sukni , 30 žen s krátkou sukni a 5 výskyt u žen s minisukni mi, což je pochopitelné.

Noha p es nohu - Je otázkou, pro práv noha p es nohu je využívána (nev dom) jako prvek v neverbální komunikaci s muži, za ú elem být sexy. Je pravd podobné, že kv li zdánliv pevnému stisknutí nohou k sob , což jaksi zabra uje volný pr chod k pohlavním orgán m, m že signalizovat prvotn sexuální zdrženlivost, aby žena partnerovi dala najevo, že není promiskuitní, a koli je patrné, že v sou asnosti je takové sd lení zavád jící a používání takového gesta spíše m že napovídat o opaku, tedy že žena je dobrá ve svád ní mnoha muž . Zajímavé je, že tato pozice je relativn nezávislá na typu oble ení, je ur itým zp sobem univerzální. Relativn nezávislá na typu oble ení proto, že se dají vysledovat vyšší etnost této polohy u oble ení, zakrývajícího mén dolní kon etiny; tedy ím kratší sukni i kra asy, tím v tší výskyt nohy p es nohu. Další musíme p ipustit možnost, že tato pozice je stresovou nebo anxiozní reakcí, p i níž žena nev dom chrání své pohlavní orgány. Noha p es nohu má tedy dvojí, ne-li vícero využití.

V souvislosti se stresem také stojí za zmínku, že takto sedí i muži, nicmén podle mého názoru není tato pozice považována za maskulinní a vyskytuje se p edevším u emocionálních a emotivních jedinc , kte í se zdají být ne p íliš fyzicky zdatní, ímž mám na mysli to, že nesportují, jsou hubení. Podle mých zkušeností z praxe u schizofrenických klient objevuje tento typ polohy nohou mnohem ast ji než u duševn zdravých muž .

Končetiny t sn snožmo - Tato poloha je velmi zídka k vid ní u žen, které nosí kalhoty, nebo dlouhé sukn . Podle mé statistiky je mnohem ast jší s krátkými sukn mi. Mezi respondentkami je tato pozice považována za „sluš áckou“, a podle jejich slov se prý už takto nesejí, je to prý iritující dbát na správné držení t la

Natažené pek ížené končetiny v oblasti kotníku - Uvoln ná pozice, avšak sv d ící alespo o mírném nap tí, nebo uzav ení bu p ed diadickým partnerem nebo v tématu rozhovoru.

Roznožení do 60° - Je celkem „tolerovaná“ pozice. Tolerovaná íkám proto, že není ješt tak odhalující jako nad šedesát stup , neodkrývá to, co by odkrýváno být nem lo.

Roznožení nad 60° - Velmi specifický posez s velmi uvoln ným významem. Nicmén zatímco je u muž bez problém , už žen je stála pokládáný za ur ítým zp sobem vulgární, nebo nevychovaný.

Jedna končetina na zemi natažená nebo p ikr ená druhá položená na objektu poblíž sedící osoby - Toto je v tšinou záležitost prostoru. Ženy m li jednu nohu op enou bu o radiátor, další židli, o svoji židli nebo o konstrukci nohou od stolu.

Noha pes nohu s kontaktem kotníku nad kolenem (maskulinní posez) - Specifický posez, který se objevuje ím dál ast ji. Takto vždycky sed li muži. Velmi asto používáno v kalhotech nebo kra asech. Je zajímavé, že mezi kalhotami a kra asy nebyl žádný rozdíl. P ijde mi podstatné, že šortky chrání pohlavní orgány, a kolí nezakrývají ostatní ást nohou, jsou proto zcela dosta ující.

Kolena od sebe, chodidla u sebe – Tato pozice využívána podle mého názoru jako uvol ující a není nijak zvláš genderov specifická

Kolena u sebe, chodidle od sebe – Tohle je b žná pozice, typicky ženská z hlediska. Nevím pro , ale od svojí základní školy si pamatuji, že dívky takto vždycky sed li asto.

V Japonsku bylo zvykem, že ženy chodily a sedly s nohama těsně u sebe nebo s kolena u sebe a paty směřující od sebe se špičkami směřujícími k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v klece těsně snožmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala příliš velké kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí různě, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričané v jižní Africe, kteří jsou křesťany mají spíše evropský styl dodržování každodenních zvyků, jako je stolování apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání pohlaví tak důležitá. Spíše je důležitá s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo má jít a dlat různé zvyky. Dalším příkladem společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na křesťanských základech, od čehož se také odvíjela situace ženy, především etiketa, organizování chování, předepsané vystupování, které mělo reprezentovat určitou společenskou vrstvu co nejlépe.

Dalším příkladem dávné společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem.

4.1.2 Dotazník pro názory o roznožení žen nad 60°

Dotazovala jsem se 25 respondentů ve věku také od 15 do 30 let. Všichni respondenti pocházejí z České Republiky. Z toho 12 bylo žen a 13 mužů. Většina z nich se více či méně shodla na tom, že široké roznožení u žen je nevhodné, slovy respondentů „neženské“ nebo „hulvátské“, někteří říkali „nevychované“ a někdo se vyjádřil, že takto sedí „prostitutky“.

Přesně to bylo 19 respondentů, kteří se vyjádřili negativně, a 6 se vyjádřilo neutrálně, přičemž se nedá říct, že úplně pozitivně, až na jednu výjimku; Ze šesti tázaných 5 bylo žen a 1 byl muž, který tvrdil, že tento styl posezu mu přijde atraktivní, dle jeho názoru je takové sezení přitažlivé, protože je podle něj maskulinní a zároveň určitým způsobem odhaluje pohlavní orgány. Slovy onoho tázaného: „vypadáto jakoby se ta žena nabízela“. Ostatních 5 žen se vyjádřilo neutrálně v tom smyslu, že jim to nevadí, ale za podmínky, že žena při tomto posezu nenosí sukni, protože v sukni to vypadá velice nevkusně. Jinak ale prý nevadí, když je takový styl sezení pohodlný. Zajímavé je, že tato pozice je relativně nezávislá na typu oblečení, je určitým způsobem univerzální. Relativně nezávislá na typu oblečení proto, že se dají vysledovat vyšší etnost této polohy u oblečení, zakrývajících méně dolní končetiny; tedy čím kratší sukni či kraťasy, tím větší výskyt nohy přes nohu. Nyní přejdu k samotným statistikám. Nejvíce bylo jednoznačně pozice Nohy přes nohu. Úplně nejméně bylo Roznožení nad 60°. Druhým nejčastějším typem oblečení kromě krátké sukni byly kalhoty (což ovšem souvisí s onou maskulinizací a přejímáním maskulinní posturiky), kterých jsem zaznamenala celkem sto dvacet devět. Dlouhých sukni jsem zaznamenala šedesát tři. Středních sukni během mého času stráveného v kavárnách bylo sto dvacet šest, přičemž jsou mezery s nulovým počtem výskytu u určitých pozic. Krátké sukni bylo sto čtyřicet dva a stejně jako u středních sukni existují mezery v určitých pozicích, které rozeberu později. Minisukni jsem zaznamenala dvacet dva.

Nesouhlasějících respondentů bylo tedy 19 a z toho 7 žen a 12 mužů. Všichni se domnívali, že tato pozice nohou je velmi nevkusná a už vůbec je nepřijatelná pokud má žena sukni. U výše uvedených názorů jsem si jistá, že je

tohle je přesně výsledek kulturních vlivů a že není nijak biologicky determinovaný. Jsem si jistá, že je otázkou času, kdy se takovýto typ posturiky vyrovná a nikomu nebude připadat nevhodné, aby takto žena seděla. Nyní popíšu výše uvedené poznatky a pravidla uvedená v metodologii. Rozlišila jsem celkem 9 pozic nohou už žen při sezení a to jsou (uvádím s velkým písmenem na začátku jako název proměnné): Za první pozice Noha přes nohu; za druhé Pozice těsně sněžno; za třetí pozice Natažené předkolení končetiny v oblasti kotníku, za čtvrté Roznožení do 60°, za páté Roznožení víc než 60°, za šesté Jedna končetina na zemi natažená nebo pokrčená, druhá položená na objektu poblíž sedící osoby, za sedmé Noha přes nohu s kontaktem kotníku nad kolenem (maskulinní posez), za osmé Kolena od sebe, chodidla u sebe, za deváté Kolena u sebe, chodidla od sebe. Musela jsem zohlednit také oblečení, které zcela jistě ovlivňuje typ polohy nohou, takže jsem vybrala všechny možné varianty, při němž jsem šortky neboli kraťasy zahrнула pod kategorii kalhot, nebo se domnívám, že délka nohavic nehraje roli a neovlivňuje ženský posez. Proměnné jednotlivých typů oblečení, který jsem si všímala, jsou: a) Kalhoty / Kraťasy, b) Dlouhá sukně, c) Střední sukně, d) Krátká sukně, e) Minisukně.

Ráda bych také definovala pro přesnost tyto kategorie. U kalhot a šortek jsem se neřídila žádnými zvláštními pravidly. Dlouhé sukně jsem definovala jako od druhé, spodní poloviny holení k lýtka až k zemi. Střední sukně jsem definovala jako od vrchní poloviny holení po kolena nebo těsně nad kolena. Krátká sukně je něco mezi Střední sukní a minisukní – sahá ještě do poloviny stehén. Při popisu se možná může zdát, že rozdíl u těchto délek sukní není podstatný, nicméně při změně ze stoje do sedové polohy je rozdíl patrný, už jen proto, že to vím sama jako žena. Střední sukně ještě zakrývá kolena, zatímco krátká sukně odhaluje velkou část stehén, ale pořád ne tak moc jako minisukně. Minisukně je extrémní případ. Při sezení je totiž nepohodlná v tom, že je příliš odhalující a determinuje tedy velice jasně způsob polohy nohou v komunikativním sociálním prostoru.

Nyní přejdu k samotným statistikám. Nejvíce bylo jednoznačně pozice Nohy přes nohu. Úplně nejméně bylo Roznožení nad 60°. Druhým nejčastější typ oblečení kromě krátké sukně byly kalhoty (což ovšem souvisí s onou

maskulinizací a přejímáním maskulinní posturiky), kterých jsem zaznamenala celkem sto dvacet devět. Dlouhých sukní jsem zaznamenala šedesát tři. Stedních sukní během mého času stráveného v kavárnách bylo sto dvacet šest, přičemž jsou mezery s nulovým počtem výskytu u určitých pozic. Krátké sukně bylo sto čtyřicet dva a stejně jako u stědní sukně existují mezery v určitých pozicích, které rozeberu později. Minisukně jsem zaznamenala dvacet dva. Ráda bych také definovala pro přesnost tyto kategorie. U kalhot a šortek jsem se neřídila žádnými zvláštními pravidly. Dlouhé sukně jsem definovala jako od druhé, spodní poloviny holení k lýtka až k zemi. Stědní sukně jsem definovala jako od vrchní poloviny holení po kolena nebo těsně nad kolena. Krátká sukně je něco mezi stědní sukní a minisukně – sahá ještě do poloviny stehén. Při popisu se možná může zdát, že rozdíl u těchto délek sukní není podstatný, nicméně přiznám, že když se stojíte do sedové polohy je rozdíl patrný, už jen proto, že to vím sama jako žena. Stědní sukně ještě zakrývá kolena, zatímco krátká sukně odhaluje velkou část stehén, ale pořád ne tak moc jako minisukně. Minisukně je extrémní případ. Při sezení je totiž nepohodlná v tom, že je příliš odhalující a determinuje tedy velice jasně způsob položení nohou v komunikativním sociálním prostoru.

Nyní přejdu k samotným statistikám. Nejvíce bylo jednoznačně pozice Nohy přes nohu. Úplně nejméně bylo Roznožení nad 60°. Druhým nejčastější typ oblečení kromě krátké sukně byly kalhoty (což ovšem souvisí s onou maskulinizací a přejímáním maskulinní posturiky), kterých jsem zaznamenala celkem sto dvacet devět. Dlouhých sukní jsem zaznamenala šedesát tři. Stedních sukní během mého času stráveného v kavárnách bylo sto dvacet šest, přičemž jsou mezery s nulovým počtem výskytu u určitých pozic. Krátké sukně bylo sto čtyřicet dva a stejně jako u stědní sukně existují mezery v určitých pozicích, které rozeberu později. Minisukně jsem zaznamenala dvacet dva.

NÁZORY SAMOTNÝCH ŽEN O JEJICH VLASTNÍM SPECIFICKÉM SEZENÍ

Na internetu se dá najít mnoho ženských konverzačních vláken (tzv. fór), kde ženy eší vnímání posezu u sebe samých a dokonce vznikají i různé psychologické testy, které mají určit jaká je žena osobnost, vybere-li si tu i onu nejastější pozici. Ze všech diskuzí vyplývá a vyplývá to i z mých osobních rozhovorů se ženami, že preferují nevdome „mužské“ styly posturiky ale v záptí si to uvdome, pokud nic takového udlají, mají-li sukni a mají rázem pocit, že je to nevhodné.

Na jednom americkém diskuzním fóru, kde tak 80% pispívaly ženy, jsem našla velice zajímavé názory na „ženskost“ jednotlivých typů skladby nohou pisezení. Část diskutujících žen byla katolická a i tam se názory například na sed Noha p es nohu, velice rznily. N kterým ženám vadilo, že posez Noha p es nohu je často využívám v kostele p imši, protože je to posez sexuálního charakteru, a není v tom pípadě stejné a v í Bohu není vhovné, aby se takto sed lo. Jiné žena zase kup íkladu uvád jí, že Noha p es nohu je pohodlná, a koli léka sky potvrzeno, že tento styl sezení je nezdravý a m že zp sobovat r zná onemocn ní žil, apod. Na jednom americkém diskuzním fóru, kde tak 80% pispívaly ženy, jsem našla velice zajímavé názory na „ženskost“ jednotlivých typů skladby nohou pisezení. Část diskutujících žen byla katolická a i tam se názory například na sed Noha p es nohu, velice rznily. N kterým ženám vadilo, že posez Noha p es nohu je často využívám v kostele p imši, protože je to posez sexuálního charakteru, a není v tom pípadě stejné a v í Bohu není vhovné, aby se takto sed lo. Jiné žena zase kup íkladu uvád jí, že Noha p es nohu je pohodlná, a koli léka sky potvrzeno, že tento styl sezení je nezdravý a m že zp sobovat r zná onemocn ní žil, apod.

Na internetu se dá najít mnoho ženských konverzačních vláken (tzv. fór), kde ženy eší vnímání posezu u sebe samých a dokonce vznikají i různé psychologické testy, které mají určit jaká je žena osobnost, vybere-li si tu i onu nejastější pozici. Ze všech diskuzí vyplývá a vyplývá to i z mých osobních rozhovorů se ženami, že preferují nevdome „mužské“ styly posturiky ale v záptí si to uvdome, pokud nic takového udlají, mají-li sukni a mají rázem pocit, že je to nevhodné.

Na jednom americkém diskuzním fóru, kde tak 80% p ispívaly ženy, jsem našla velice zajímavé názory na „ženskost“ jednotlivých typ skladby nohou p i sezení. ást diskutujících žen byla katolická a i tam se názory nap íklad na sed Noha p es nohu, velice r znily. N kterým ženám vadilo, že posez Noha p es nohu je ásto využívám v kostele p i mši, protože je to posez sexuálního charakteru, a není v tom p ípad d stojné a v í Bohu není vhodné, aby se takto sed lo. Jiné žena zase kup íkladu uvád jí, že Noha p es nohu je pohodlná, a koli léka sky potvrzeno, že tento styl sezení je nezdravý a m že zp sobovat r zná onemocn ní žil, apod. Na internetu se dá najít mnoho ženských konverza ních vláken (tzv. fór), kde ženy eší vnímání posezu u sebe samých a dokonce vznikají i r zné psychologické testy, které mají ur it jaká je žena osobnost, vybere-li si tu í onu nej ást jší pozici. Ze všech diskuzí vyplívá a vyplívá to i z mých osobních rozhovor se ženami, že p ejímají nev dom „mužské“ styly posturiky ale v záp tí si to uv domí, pokud n co takového ud lají, mají-li sukni a mají rázem pocit, že je to nevhodné.

4.2 POSTUROLOGIE V REKLAM

S tím úzce souvisí vztah emancipace a reklamy, která se snaží zachytit nej erstv jší vkus mas, spojený s vnímáním atraktivity. A koli další možný p ístup reklamy je naopak vyvracet stávající trendy a navrhopat konzument m pohledy, které jsou atraktivní díky neot elosti a odlišnosti od stylu „starého“. Reklama p edkládá, v sou asnosti nejvíce, obraz ženy a muže ásto tém nerozeznatelné. Genderová hierarchie zaniká, ženy již nejsou v mnoha ohledech pod ízené muži – znamená to tedy, že již není pot eba rozlišovat co je ženské a co mužské?

P i komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do sou asnosti lze nalézt rozdíly v práci s t lem model a modelek. Jeden z takových rozdíl je i rozložení t la a polohy dolních kon etin v naaranžovaném prost edí pro focení. Modelky ásto zaujímají pozice, jenž jsou ješt dnes p evážn chápány jako maskulinní, tzn. sed rozkro mo v úhlu více než 90°, záda v prohrbení. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky feminními projevy, do kterých pat ilo ádné zakrývání pohlavních orgán , které

je dávným odkazem na sexuální istotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu dámských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

Bylo by také vhodné se krátce zmínit o celkových proporcích modelek. Co se týká mainstreamových časopisů a webových stránek, tam převládají fotografie s modelkami na jiné kulturní poměry podvyživenými a leckdy s chlapeckými rysy. To znamená že vypadají takto: malá poprsí, malá pozadí, dlouhé hubené nohy. Tento změněný přístup k vnímání ženské krásy má co dohlédnout se ztotožněním se se silou, která je asociována s mužským principem. Jinými slovy, žena je podle společenských měřítek silná jen tehdy, když se proporcí podobá muži. Naštěstí příklady ze života to všechno vyvracejí.

Tímto se tedy musím nutně dostat k diskuzi o tom, jaké chování má tedy být považováno za typicky feminní, když všechno takto idí vztah médií a společnosti. Náhle vyvstává otázka: nastává při jímní maskulinní posturiky díky nošení kalhot, tedy oblečení které neodhaluje pohlavní orgány a proto si ženy mohou dovolit postoj rozkrojený, anebo je to tím, že v kalhoty určitým způsobem asociují s maskulinitou a proto za nou nevědomě používají posturologii, která je vlastní především mužům?

Bylo by také vhodné se krátce zmínit o celkových proporcích modelek. Co se týká mainstreamových časopisů a webových stránek, tam převládají fotografie s modelkami na jiné kulturní poměry podvyživenými a leckdy s chlapeckými rysy. To znamená že vypadají takto: malá poprsí, malá pozadí, dlouhé hubené nohy. Tento změněný přístup k vnímání ženské krásy má co dohlédnout se ztotožněním se se silou, která je asociována s mužským principem. Jinými slovy, žena je podle společenských měřítek silná jen tehdy, když se proporcí podobá muži. Naštěstí příklady ze života to všechno vyvracejí. Na jednom americkém diskuzním fóru, kde tak 80% přispívaly ženy, jsem našla velice zajímavé názory na „ženskost“ jednotlivých typů skladby nohou při sezení. Část diskutujících žen byla katolická a i tam se názory například na sedání na Noha přes nohu, velice rozšířily. Na kterým ženám vadilo, že posezení Noha přes nohu je často využívám v kostele při mši, protože je to posezení sexuálního charakteru, a není v tom například dostojně a v Bohu není vhodné, aby se

takto sedlo. Jiné žena zase kupříkladu uvádí, že Noha přes nohu je pohodlná, a koli lékařsky potvrzeno, že tento styl sezení je nezdravý a může způsobovat různé onemocnění žil, apod.

Tímto se tedy musím nutně dostat k diskuzi o tom, jaké chování má tedy být považováno za typicky feminní, když všechno takto idí vztah médií a společnosti. Náhle vyvstává otázka: nastává při jímní maskulinní posturiky díky nošení kalhot, tedy oblečení které neodhaluje pohlavní orgány a proto si ženy mohou dovolit postoj rozkrožený, anebo je to tím, že v kalhoty určitým způsobem asociují s maskulinitou a proto za nou nevdom používat posturologii, která je vlastní především mužům? Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělem modelky a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sed rozkrožmo v úhlu více než 90°, záda v prohrbení. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky feminními projevy, do kterých patřilo žádné zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu dámských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

4.3 Pohled do minulosti

Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na klasických základech, od čehož se také odvíjela situace ženy, především etiketa, organizování chování, předepsané vystupování, které mělo reprezentovat určitou společenskou vrstvu co nejlépe.

Dalším příkladem dávné společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. V Japonsku bylo naopak zvykem, že ženy chodily a sedly s nohama těsně u sebe nebo s koleny u sebe a paty směřující od sebe se špičkami

sm ujícími k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v klečeť snůžmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala větší kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí různě, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričané v jižní Africe, kteří jsou křesťany mají spíše evropský styl dodržování každodenních činností, jako je stolování apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání pohlaví tak důležitá. Spíše je důležitá s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo má jíst a dlat různé činnosti. Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na křesťanských základech, od čehož se také odvíjela situace ženy, především etiketa, organizování chování, předepsané vystupování, které mělo reprezentovat určitou společenskou vrstvu co nejlépe.

Dalším příkladem dávné společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. V Japonsku bylo naopak zvykem, že ženy chodily a sedly s nohama těsně u sebe nebo s koleny u sebe a paty smějí od sebe se špičkami smějí k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v klečeť snůžmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala větší kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí různě, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričané v jižní Africe, kteří jsou křesťany mají spíše evropský styl dodržování každodenních činností, jako je stolování apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání

pohlaví tak dležitě. Spíše je dležitě s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo má že jíst a dležitě zná společnost.

4.4 Náhled do ostatních částí světa

Literatura o etiketě žen v ostatních částech světa je velmi těžko dohledatelná. Za prvé proto, že antropologové se často zabývali ve svých výzkumech jen mužskou populací, za druhé v historických pramenech je málo zmínek o ženách i stylu sezení.

Jako relevantní, se domnívám, jsou obrazové prameny, které vyobrazují ženy při jejich běžných činnostech, i v naaranžované pozici připravené k portrétování. Tyto obrazové prameny jsem používala jak z Evropského prostředí pro srovnání, tak všechny dostupné z Asie, nejprve z Japonska, Číny, Indie, Persie.

V Japonsku bylo zvykem, že ženy chodily a sedly si s nohama těsně u sebe nebo s kolena u sebe a paty směřující od sebe se špičkami směřujícími k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v klece těsně sešněmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala příliš velké kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí rovně, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričanky v jižní Africe, které jsou křesťanky mají spíše evropský styl dodržování každodenních činností, jako je stolování apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání pohlaví tak dležitě. Spíše je dležitě s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo má že jíst a dležitě zná společnost.

Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na křesťanských základech, o čemž se také odvíjela situace ženy, především etiketa, organizování chování, předepsané vystupování,

které mělo reprezentovat určitou společenskou vrstvu co nejlépe. Dalším příkladem společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na klasických základech, od čehož se také odvíjela situace ženy, především etiketa, organizování chování, předepsané vystupování, které mělo reprezentovat určitou společenskou vrstvu co nejlépe. Literatura o etiketě žen v ostatních částech svéta je velmi těžko dohledatelná. Za prvé proto, že antropologové se často zabývali ve svých výzkumech jen mužskou populací, za druhé v historických pramenech je málo zmínek o ženách i stylu seznání. Jako relevantní, se domnívám, jsou obrazové prameny, které vyobrazují ženy při jejich běžných činnostech, i v naaranžované pozici připravené k portrétování. Tyto obrazové prameny jsem používala jak z Evropského prostředí pro srovnání, tak všechny dostupné z Asie, nejčastěji z Japonska, Číny, Indie, Persie. Tímto se tedy musím nutně dostat k diskuzi o tom, jaké chování má tedy být považováno za typicky feminní, když všechno takto idí vztah médií a společnosti. Náhle vyvstává otázka: nastává při přijímání maskulinní posturiky díky nošení kalhot, tedy oblečení které neodhaluje pohlavní orgány a proto si ženy mohou dovolit postoj rozkrožený, anebo je to tím, že v kalhoty určitým způsobem asociují s maskulinitou a proto za normu nevidomě používají posturologii, která je vlastní především mužům? Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělem modelky a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sed rozkrožmo v úhlu více než 90°, záda v prohnutí. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky feminními projevy, do kterých patřilo i žádné zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu dámských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

Dalším příkladem dávné společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. Dalším příkladem společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. V Japonsku bylo zvykem, že ženy chodily a seděly s nohama těsně u sebe nebo s koleny u sebe a paty směřující od sebe se špičkami směřujícími k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v kleče těsně snůžmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala nějaké velké kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí různě, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričané v jižní Africe, kteří jsou křesťany mají spíše evropský styl dodržování každodenních činností, jako je stolování apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání pohlaví tak důležité. Spíše je důležité s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo má že jíst a dlat různé činnosti.

Dalším příkladem společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem. Jak jsem se zmínila v části o historickém pozadí, naše společnost vyrostla na křesťanských základech, od čehož se také odvíjela situace ženy,

p edevším etiketa, organizování chování, p edepsané vystupování, které m lo reprezentovat ur itou společenskou vrstvu co nejlépe.

Dalším příkladem dávné společnosti kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama t sn u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem.

4.5 Náhled do ostatních částí světa

Literatura o etiket žen v ostatních částech světa je velmi těžko dohledatelná. Za prvé proto, že antropologové se často zabývali ve svých výzkumech jen mužskou populací, za druhé v historických pramenech je málo zmínek o ženách i stylu sezení.

Jako relevantní, se domnívám, jsou obrazové prameny, které vyobrazují ženy při jejich běžných činnostech, i v naaranžované pozici připravené k portrétování. Tyto obrazové prameny jsem používala jak z Evropského prostředí pro srovnání, tak všechny dostupné z Asie, nejčastěji z Japonska, Číny, Indie, Persie.

V Japonsku bylo zvykem, že ženy chodily a sedly s nohama t sn u sebe nebo s koleny u sebe a paty směřující od sebe se špičkami směřujícími k sobě, zatímco u mužů tomu bylo naopak. Já se domnívám, že je univerzální záležitost, dbát na nohy ženy, zejména v patriarchálních společnostech. Je zajímavé, podle jakých kritérií se určuje „míra ženskosti“. V tradici japonské kultury například se říkalo, že dobrá hospodyňka musí umět celý večer sedět v kleče t sn ožmo. Tato představa je však nesnesitelná a nesnesitelné muselo být toto vydržet. V Indii a Bangladéši je zase „nenormální“, aby žena dělala při chůzi velké kroky. V Africe je jedno jak kdo sedí. Lidé tam sedí různě, a záleží také samozřejmě na náboženství, kde a jak silně převládá křesťanství, Islám nebo animistická náboženství. Afričané v jižní Africe, kteří jsou křesťany mají spíše evropský styl dodržování každodenních činností, jako je stolování

apod. Ale u společností s animistickým náboženstvím není zakrývání pohlaví tak důležité. Spíše je důležité s kým kdo sedí a v přítomnosti koho kdo může jíst a dlat r zné innosti. Dalším příkladem společností kde ženy nebyly ponoukány zaujímat postoj s nohama těsně u sebe byly ty Islámské země, ve kterých byla tradice ženských kalhot, které v současnosti známe pod názvem „turecké kalhoty“. Ženy mohly sedět v tureckém sedu, protože nehrozilo že budou odhaleny jejich intimní místa jejich nohou a další intimních zón, spojených se sexem.

Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělem modelky a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sed rozkro mo v úhlu více než 90°, záda v prohnutí. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky ženskými projevy, do kterých patilo i zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu ženských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

Při komparaci reklamních fotografií od druhé poloviny 20. století do současnosti lze nalézt rozdíly v práci s tělem modelky a modelek. Jeden z takových rozdílů je i rozložení těla a polohy dolních končetin v naaranžovaném prostředí pro focení. Modelky často zaujímají pozice, jenž jsou ještě dnes převážně chápány jako maskulinní, tzn. sed rozkro mo v úhlu více než 90°, záda v prohnutí. Módní fotografie se odklání od obrazu ženy s jejími typicky ženskými projevy, do kterých patilo i zakrývání pohlavních orgánů, které je dávným odkazem na sexuální čistotu (Douglas, M.). Otevřenost úhlu ženských dolních končetin vypovídá o odklonění se od onoho „starého“ pohledu na sexuální život ženy.

5 ZÁVĚR

Viděli jsme, že jistá změna v posturice žen je patrná a prokazatelná, a přesto není jednoduché určit, co je její příčinou. Podílí se na ní komplex kulturních, sociálních a evolučních specifik. Historické okolnosti, nábožensko-kulturní pozadí, sociální vrstvy společnosti posunuly pojetí ženy k němu, co bylo předtím ženskými považováno za maskulinní. Dalo by se tedy říci, že hranice mezi typicky mužským a typicky ženským, přestává být viditelná pod vlivem sociální konstrukce a kulturních trendů.

Co se týká vývoje lidské posturiky, tak si myslím, že rozdíly budou postupně vyrovnávány, a tento proces už jistě probíhá. Myslím, že minimálně v našem středoevropském světě, který je již do jisté míry emancipovaný (a jistě ve srovnání s ostatními „nezápadními“ částmi světa), se jaksi zhladí typická mužskost a ženskost a v čase, že se může během dalších tisíciletí objevit i anatomicky, tj. kyčelní klouby žen změní svůj úhel, pánevní kost se možná zúží, u mužů se zase možná zmenší tělesná konstituce, zmenší průměrná výška a možná dojde i zastavení ochlupení. Je smyšlné si myslet, že posturika žen a mužů se stane stejná a že je nepochybně, tak jak tomu bylo v dřívějších dobách, alespoň ve středoevropské kultuře. Avšak nedá se jednoznačně říct, co determinuje změny v posturice žen, možná je to pravděpodobně všechno dohromady: sociální prostředí, socializace, psychika jedince, anatomické dispozice. Viděli jsme, že jistá změna v posturice žen je patrná a prokazatelná, a přesto není jednoduché určit, co je její příčinou. Podílí se na ní komplex kulturních, sociálních a evolučních specifik. Historické okolnosti, nábožensko-kulturní pozadí, sociální vrstvy společnosti posunuly pojetí ženy k němu, co bylo předtím ženskými považováno za maskulinní. Dalo by se tedy říci, že hranice mezi typicky mužským a typicky ženským, přestává být viditelná pod vlivem sociální konstrukce a kulturních trendů.

Co se týká vývoje lidské posturiky, tak si myslím, že rozdíly budou postupně vyrovnávány, a tento proces už jistě probíhá. Myslím, že minimálně v našem středoevropském světě, který je již do jisté míry emancipovaný (a jistě ve srovnání s ostatními „nezápadními“ částmi světa), se jaksi zhladí typická

mužskost a ženskost a v ím, že se m že b hem dalších tisíciletí lov k p izp sobit i anatomicky, tzn. ky elní klouby žen zm ní sv j úhel, pánevní kost se možná zúží, u muž se zase možná zmenší t lesná konstituce, zmenší pr m rná výška a možná dojde i zastavení ochlupení. Je sm šné si myslet, že posturika žen a muž z stane stejná a že je n ím p irozeným, tak jak tomu bylo v d ív jších dobách, alespo ve st edoevropské kultu e. Avšak nedá se jednozna n íct, co determinuje zm ny v posturice žen, možná je to pravd podobn všechno dohromady: sociální prost edí, socializace, psychika jedince, anatomické dispozice.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMEN

Bauman, Zygmund: 1990 – Thinking Sociological. Malden: B. Blackwell.

Blažek, Drápalová: 1994 – Rozdíly v neverbálních projevech byly ovlivněny spíše anxiozitou než pohlavím, Zborník

Drápalová, Barbora: 2002 – N které neverbální projevy p i prvním setkání v dyád , diplomová práce. Plze : Západo eská univerzita, Fakulta humanitních studií.

De Vito, Joseph A.: 2001 – Základy mezilidské komunikace. 1. vyd. Praha: Grada Publishing.

Eco, Umberto: 2005 - D jiny krásy. Praha: Grada.

Leško, Ladislav: 2008 – Náhled do sociální komunikace. Praha: Librix eu

McHenry, H.M. : 2009 - Human Evolution. In Michael Ruse & Joseph Travis. Evolution: The First Four Billion Years. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.

Mustajoki, Pertti, Rintala, Minna: 1992 – Could mannequins menstruate? in BMJ

Vym tal J.: 2008 – Pr vodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi. Praha: Grada Publishing.

7 RESUMÉ

The pillar of this bachelor thesis is an analysis of limb posture, which is element of social communication, non-verbal speech and symbolism of cultural life. The basic idea is assumption that this posture have been changed and is still changing during time. But not only posture as such oneself have been changed. It is deeply connected to understanding many aspects of culture, mainly gender and communication between gender roles, then age, which all of these are asociated with specific social roles. I assume this element of social life, with complex of relations to other elements, is a result of biological, cultural and psychological factors and then question arises: How much each of these factors participate on changing position of lower extremities?

I am interested in this kind of posturing especially about women body because of emancipation which is still lasting. Life of women in Western civilisation has been changed during twenty century. They became more independent also because they had to fill in an empty places in economic sphere and because of general gaining rights which still belonged to men only. I think this gaining rights and independence necessarily requires loaning symbolic elements from men's world to women's world. I think that because in Western culture, and at least in middle Europe, we have deep-rooted associations about conception of power and gender (partly following from sex). Thus, for women who want to be respected as powerful is important to adopt men's style of presentation before whole society.

As the biological aspect I see ebbing needs of natural posture for saving and protecting women's sexual organs. However, I am aware that such a need can be also partly determined by culture. In our era it is not necessary to protect virginity.

Third factor, the psychological, goes through the two above. I consider it as the individual view. It admits individual deviations and reactions in many complex everyday social interactions.

These three determinants are working together in time and are still changing, depending on space with various people and social groups. For our understanding to human posturologie it is counter-productive to separate them from each other. On the basis of my little research, which follows bellow, I want to confirm my thoughts about obvious changes in women's posture.

In 2011 I did research in which I observated in field. I acted according to following rules:

1. The places for observing were chosen in public spaces, in coffee bars and restaurants. This kind of place I chose because of easy way of observing. There were many people around, which means there could arise big chance to occuring such a interaction, what I waited for.

2. During observation I worked with the table consisting of names for different positions and kind of clothes which the women have worn in that time. I have nine positions in summary and kind of wear in scale with five degrees of undressing. With degrees of undressing I am looking for connection between need to protect or hide intime part of body and masculine way of sitting loaned into feminine behaviour. The next connection I followed was between masculine way of sitting and kind of wearing in its symbolic aspect (for example former typical men's trousers were often found with masculine posture).

3. I also chose the women aged fifteen to thirty, but clearly according to my personal estimation, so the most frequent were people around twenty to twenty-five years old. The reason to work with this age was I assume the strongest changing of limb posturing here.

4. Considering many different social actions in public spaces, where posture of lower extremities can be important, I have need to simplify the range of actions because I had to take account of little place in my Thesis and, in addition, I need to reduce amount of symbols to get clear variable.

Thus, I focused on women who were, in that moment, sitting opposite a man, so I they were occupying dyadic position.

I succesfly noticed around 400 moments of those cases. I also worked with old magazines and advertisings depicting women in special positions (I allow sociological works about effects of media on people) and compared them with the same material of present time. The results were not very different from my expectatations. I found differences in women's posture in present and in rules of etiquette for female behaviour in past. I can be dispute how much there are involved the biological factors.

